

OKOLJSKA PРАВNA KLINIKA, PF UL

Poljanski nasip 2
1000 Ljubljana
volk.opk@gmail.com

Ljubljana, 27.3.2015

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR RS

ga. Irena Majcen

Dunajska 47
1000 Ljubljana
gp.mop@gov.si

Spoštovani,

smo študentke Pravne fakultete, UL in v okviru Okoljske pravne klinike v študijskem letu 2014/15 preučujemo varstvo slovenskih volkov pod mentorstvom priznanih pravnih strokovnjakinj okoljskega in mednarodnega prava s Pravne fakultete, Inštituta za javno upravo in Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij - PIC.

S problematiko ravnanja s populacijo volkov so se ukvarjali že naši predhodniki v okviru Okoljske pravne klinike v študijskem letu 2012/13 in tekom svojega dela prišli do pomembnih spoznanj, s katerimi so seznanili pristojne organe, a je bil kljub temu odstrel 8 osebkov dovoljen tudi v letu 2014.

Cilj našega dela je izboljšati slab položaj volkov in Republiko Slovenijo opozoriti na kršenje evropske zakonodaje. Na Vas pa se obračamo z ugotovitvami, do katerih smo prišle z izčrpano analizo, tako pravnega kot dejanskega stanja, in Vam jih v razmislek predstavljamo v nadaljevanju:

1. IZJEME PO UREDBI: Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št.46/04) – v nadaljevanju Uredba, v 1. odstavku 7. člena dovoljuje selektiven in omejen odvzem živali iz narave zaradi uravnavanja velikosti populacije z okoljem, pod strogo nadzorovanimi pogoji in v omejenem številu. **Tu gre za napačno implementacijo točke (e) iz 1. odstavka 16. člena Direktive o habitatih (Direktive), saj slednja ne dovoli izjeme iz razloga uravnavanja populacije z okoljem. Odvzem v obdobju 2014-2015 je dovoljen le na podlagi tega razloga, pri čemer pa niso zadovoljivo izpolnjeni vsi pogoji Direktive o habitatih, ki so določeni za izjemen odvzem, dovoljen državi.** Že sam poudarek Direktive glede selektivnega, omejenega in strogo nadzorovanega odvzema usmerja k uporabi individualne odločbe pri odločanju o odstrelu. Po prvotni ureditvi se je odvzem dopuščal na podlagi individualne odločbe za vsak konkretni primer, kar je javnosti dalo možnost pritožbe. **S kasneje dodanim 7. a členom Uredbe (Uradni list RS, št.84/2005) pa je možen odvzem na podlagi podzakonskega akta (pravilnika), kar javnosti ne omogoča pravnega sredstva in pomeni neupoštevanje Aarhuške konvencije.** Določanje odstrela osebkov volka s Pravilnikom o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave (Ul. r. RS, št. 71/2014) **ne izpolnjuje zahteve po selektivnem in omejenem odvzemu volka** iz narave. Menimo, da bi bilo potrebno izjeme odvzem volka po točki e) prvega odstavka 16. člena Direktive o habitatih izvajati na podlagi prvotnega besedila Uredbe naknadno vneseni 7a. člen pa črtati.

2. UGODNO STANJE: 16. člen Direktive določa, da je potrebno pred ugotavljanjem obstoja dopustnega razloga za odstrel, najprej zadostiti zahtevi, da odstopanje ne bo škodovalo vzdrževanju ugodnega stanja ohranjenosti populacij zadevne vrste na njenem naravnem območju razširjenosti. Ugodno stanje ohranjenosti populacije se ugotavlja na podlagi monitoringa. Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) v Strokovnem mnenju za odstrel velikih zveri za obdobje 1.10.2014 –

30.9.2015, ki je podlaga za zadnji odstrel, ugotavlja, da je stanje ohranjenosti vrste volka ugodno. To trditev naj bi podpirali podatki monitoringa iz obdobja 2010-2013, saj novejših podatkov ni. **V sezoni 2013/2014 so ti podatki kazali na neugodno stanje populacije, zato odstrela ni bilo.** Ob tem se sprašujemo, kako je lahko v sezoni 2014/2015 stanje populacije ob uporabi istih podatkov in ob nerednem izvajanju monitoringa ugotovljeno kot ugodno. Nadalje **ZGS trdi, da je stanje populacije pri nas ugodno, ker slednja pripada Dinarsko – Balkanski populaciji**, ki šteje okoli 5000 osebkov. Ob taki razlagi ugodnega stanja bi lahko dopustili odstrel vseh volkov na našem območju, saj to ne bi imelo bistvenega vpliva na veliko Dinarsko – Balkansko populacijo in s tem na ugodno stanje populacije volka v Sloveniji.

3. NADZOROVANE OKOLIŠČINE: V 5. točki Priloge 2 Pravilnika o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave piše, da se **v primeru presežene kvote, presežek upošteva v naslednjem načrtovalskem obdobju. Poleg tega pravilnik v sedanji obliki ne določa strogega nadzora nad odstrelom alfa samcev in samic, kar posledično lahko privede do rušenja strukture tropov in s tem poslabšanja ugodnega stanja vrste. Tako izvajanje odstrela ne izpolnjuje zahteve iz Direktive po izvajanju izjem pod strogo nadzorovanimi pogoji.** Odstrel se dopušča zgolj kot izjema glede na izkazano nujnost v trenutnem obdobju in ga ne moremo opravičiti z upoštevanjem morebitnega presežka v prihodnosti.

4. OMEJENO ŠTEVILO OSEBKOV: V 6. točki iste priloge je navedeno, da se smrtnost volka, ki je posledica odstrelitve po iskanju ranjene živali po nastali prometni nesreči, klasificira kot izguba in se ne šteje kot odstrel. Iz tega izhaja, da tudi smrt volka zaradi povoza spada pod izgubo, ki se ne šteje v kvoto za odstrel. Določeno je le, da se izguba, ki je večja od predvidene, upošteva v naslednjem načrtovalskem obdobju. **S tem je vprašljiva izpolnitev pogoja »omejeno število osebkov«, saj se kvote za odstrel ne prilagaja smrtnosti, ki izhaja iz izgub (naravna smrt, povoz, nesreča).** Tudi, če bi bilo stanje vrste resnično ugodno kljub določeni kvoti za odstrel, neupoštevanje ostalih razlogov smrti lahko pripelje do popačenih podatkov, na podlagi katerih odločitve o ugodnem stanju vrste ne more biti kredibilna. Pravilnik tudi tu sanira prekomerno izgubo z upoštevanjem slednje v prihodnosti. **Direktiva ne dopušča odvzema ogroženih vrst pod pogojem upoštevanja presežkov v bodočih upravljavskih obdobjih, zato izvajanje odstrela po trenutnem Pravilniku ne more biti skladno z njo.**

5. ŠKODA NA REJNIH ŽIVALIH: Dejanski in glavni razlog odstrela volkov je v večini primerov škoda, ki jo te povzročijo predvsem na drobnici. Skladno s Pravilnikom o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Ur.l. RS, št. 74/2005) je dolžan rejec drobnico zaščititi na primeren način, glede na objektivno možnost nastanka škode in posledično terjati odškodnino od države, šele če tudi ravnanje skladno s standardom dobrega gospodarja ne odvrne nastanka škode.

Projekt SloWolf je z raziskavami na terenu prinesel pomembne ugotovitve. V okviru omenjenega projekta so raziskovalci ugotovili, da večina rejcev, ki uveljavljajo odškodninske zahtevke do države, svojega premoženja (tj. drobnice) ni imela zavarovane na primeren način in tako ni ravnala kot dober gospodar, kljub temu pa jim je država izplačala visoke odškodnine (rekorderjem tudi do 300.000 eur letno). V okviru projekta so rejcem, pri katerih so bili škodni primeri najpogostejši, postavili subvencionirano zaščitno ograjo ter psa čuvaja in število škodnih primerov se je znižalo na 0. Omenjeno jasno kaže na izkoriščanje sicer pomanjkljivo in slabo urejenega področja izplačevanja odškodnin za škodo, ki jo povzročijo volkovi.

Pozdravljamo Osnutek Pravilnika o evidenci oškodovancev, izvedenih zaščit in ukrepov ter sklenjenih sporazumov o odškodninah, za katerega menimo, da bo, v kolikor bo sprejet, z uvedenih nadzorom in spremljanjem evidence o škodnih primerih, vsaj deloma zmanjšal število neupravičenih odškodninskih zahtevkov in predvsem pokazal, da problem ni v volkovi, ampak ljudeh in pričakujemo, da bo kmalu sprejet. Prepričani pa smo, da omenjen Pravilnik ne more urediti področja v celoti.

Leta 2011 je bil oblikovan kvaliteten predlog novega Pravilnika o primernih načinih varovanja premoženja in vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju, ki

pa ga je Služba Vlade RS za zakonodajo, zavrnila. Kot razlog zavrnitve je navedla napačen pristop pri urejanju področja, saj bi bilo za spremembo Pravilnika potrebno predhodno spremeniti določbe Zakona o ohranjanju narave (ZON) in ne zakonske materije dopolnjevati s Pravilnikom.

V Akcijskem načrtu za trajnostno upravljanje populacije volka (Canis lupus) v Sloveniji za obdobje 2013-2017 je kot nujni ukrep določena sprememba ZON v delu, ki se nanaša na obveznosti lastnika pri preprečevanju nastanka škodnih dogodkov, prav tako pa sprememba in dopolnitev Pravilnika. Rok za izvedbo ukrepov je leto 2015.

V odgovoru Ministrstva za okolje in prostor (št. 090-5/2015/2) na naša vprašanja, ste nam zagotovili, da boste kot prvi korak predlagali spremembe ZON v delu, ki se nanaša na odškodnine in tako zagotovili pravno podlago za nadaljne dopolnitve podzakonskih aktov, še posebej pravilnika o škodi. Pri pregledu Programa vlade za leto 2015 spreminjanje spornih določb ZON žal nismo našli. Zanima nas zakaj je temu in tako, hkrati pa vas želimo opozoriti, da načrtovano spreminjanje Pravilnika ne bo uspešno, v kolikor se predhodno ne bo spremenil ZON.

6. NEZAKONIT LOV: Zavod za gozdove je v Strokovnem mnenju za odstrel velikih zveri za obdobje 1.10.2014-30.9.2015, zapisal: **»Legalni odstrel lahko zmanjša obseg nezakonitega lova** in s tem zagotavlja koristi varstvu volkov. Morebitni ilegalni odstrel lahko mnogo bolj negativno vplivajo na stanje in številčnost populacije volka, kot pa količinsko, časovno in geografsko nadzorovani odvzemi z »rednim« odstrelom.« Zavod za gozdove torej meni, da bi se lahko zmanjšal obseg nezakonitega lova na ta način, da se dovoli legalni odstrel. **To ni prav, saj ne moremo neko ravnanje, ki ni dovoljeno (celo kaznivo) odpraviti na način, da ga dovolimo. Zanimivo je, da strokovne podlage ne nudijo podatkov, koliko dejansko je bilo krivolova, koliko krivolova pa je Zavod za gozdove prijavil, pa se kazenski pregon ni nadaljeval,** zato nam ni jasno, kako se Zavod za gozdove lahko sklicuje na ta argument. Namreč, če obstaja sum, da se izvaja nezakonit lov na volka, je potrebno to preiskati in podati kazensko ovadbo zoper storilce, od domnev je treba preiti k dejanjem, kar je tudi naloga Zavoda za gozdove.

PREDLOG

Menimo, da bi bilo potrebno skladno s Direktivo o habitatih, volkove v celoti izločiti iz režima upravljanja populacije s Pravilnikom. Direktiva namreč dopušča le individualen, strogo nadzorovan in z individualno odločbo odrejen odzem. Na tem mestu želimo opozoriti še na prakso, da se v Sloveniji odzem tolmači izključno kot odstrel, čeprav ga Direktiva predvideva le kot skrajni ukrep, če milejši niso učinkoviti.

Od Vas pričakujemo tehten razmislek o naših ugotovitvah in sprejem ukrepov za reševanje navedene problematike ravnanja z maloštevilno in ogroženo populacijo slovenskih volkov ter čimprejšnji sprejem Pravilnika o evidenci oškodovancev, izvedenih zaščit in ukrepov ter sklenjenih sporazumov o odškodninah. Veljavna ureditev in konkretne določitve števila volkov za odzem glede na opisano namreč niso skladne z Direktivo o habitatih.

Pričakujemo, da nas boste o vaših stališčih in ukrepih obvestili in se Vam že vnaprej zahvaljujemo.

S spoštovanjem,

Študentke Okoljske pravne klinike, PF UL
Neža Andromako
Alenka Benčina
Maja Brunskole
Barbara Friedl